

Jak przygotować program próby harcmistrzowskiej z wykorzystaniem Atlasu Kompetencji?

Celem próby harcmistrzowskiej jest:

- zweryfikowanie czy kandydat posiada kluczowe kompetencje harcmistrzowskie,
- zdobycie lub rozwinięcie kompetencji, których kandydat jeszcze nie posiada lub posiada w niewystarczającym stopniu.

Kompetencje oczekiwane od instruktora w stopniu harcmistrza określa szczegółowo regulamin stopni instruktorskich.

W Organizacji Harcerzy ZHR wprowadzono w 2023 roku narzędzie do badania poziomu kompetencji i wyznaczania kierunków dalszego rozwoju instruktorów zwane Atlasem Kompetencji. Przekładając sylwetkę harcmistrza określoną w regulaminie na poziomy kompetencji wskazanych w Atlasie, można ją scharakteryzować w następujący sposób: Harcmistrz to instruktor:

- Wykazujący się dużą samodzielnością i rzetelnością w życiu prywatnym, zawodowym i w służbie instruktorskiej - mapa kompetencji „Samodzielność i rzetelność” - poziom 9 (mistrz).
- Wykazujący się dużą zdolnością do współpracy i odpowiedzialnością w życiu prywatnym, zawodowym i w służbie instruktorskiej - mapa kompetencji „Współpraca i odpowiedzialność” - poziom 9 (mistrz).
- Komunikatywny - mapa kompetencji „Komunikacja” – poziom min. 7 (zaawansowany)
- Rozumiejący i potrafiący stosować w praktyce harcerski system wychowania - mapa kompetencji „Stosowanie metody” - poziom 9 (mistrz).
- Wykazujący się cechami i kompetencjami przywódczymi – mapa kompetencji „Przywódcztwo” - poziom 9 (mistrz).
- Posiadający kompetencje kwatermistrzowskie pozwalające zorganizować samodzielny obóz - mapa kompetencji „Kwatermistrzostwo” – poziom min. 7 (zaawansowany)
- Posiadający kompetencje w dwóch fakultatywnych obszarach: „Zarządzanie” i „Kształcenie” – poziom min. 5 (sprawny), a w jednym z tych obszarach (wybrany) kompetencje na poziomie min. 7 (zaawansowany).

MINIMALNE POZIOMY KOMPETENCJI HARMISTRZOWSKICH							
SAMODZIELNOŚĆ I RZETELNOŚĆ	WSPÓŁRACA I ODPOWIEDZIALNOŚĆ	KOMUNIKACJA	PRZYWÓDZTWO	STOSOWANIE METODY	KSZTAŁCENIE	ZARZĄDZANIE	KWATERMISTRZOSTWO
9	9	7	9	9	5 7	5 7	7

Do badania posiadanych kompetencji służą Mapy Kompetencji. Jest ich osiem. Badanie na poziomie harcmistrzowskim powinno się wykonać metodą pełną (patrz instrukcja). Wyniki badania przedstawia się w formie Siatki Kompetencji (8K), która umożliwia zaznaczenie aktualnie posiadanego poziomu każdej z ośmiu kompetencji oraz wskazanie priorytetowych kierunków dalszego rozwoju instruktorskiego. Mapy i siatki kompetencji oraz instrukcję badania można pobrać ze strony CSI OHy ZHR - link:

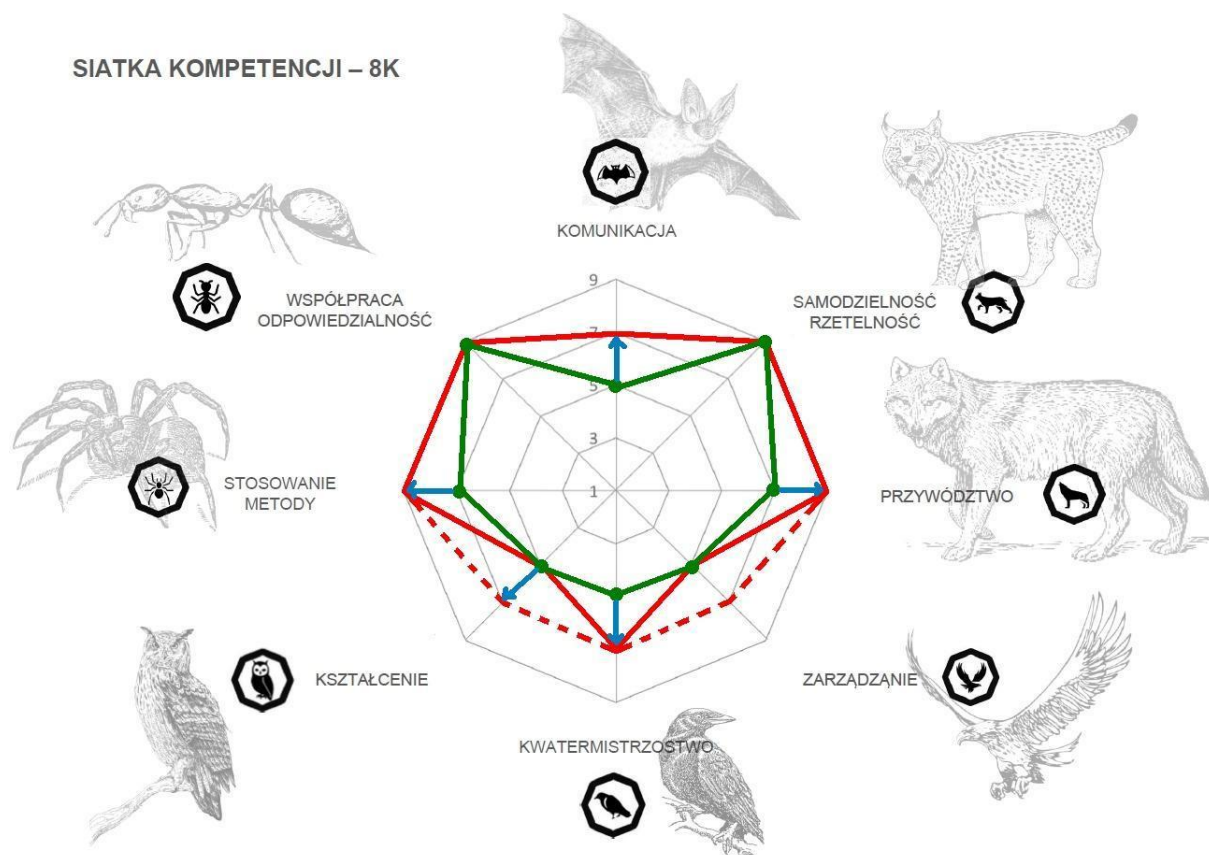
<https://harcerze.zhr.pl/atlas-kompetencji/>

Jak wykonać badanie kompetencji i jak wyznaczyć pożądane kierunki dalszego rozwoju w próbie?

Sposób przeprowadzenia badania i sposób wyznaczania kierunków rozwoju zalecane w próbie opisuje szczegółowo Instrukcja korzystania z Atlasu (dostępna na stronie CSI pod wyżej wskazanym linkiem). Nie ma potrzeby jej tu powielać.

Które kompetencje powinny być rozwijane w próbie harcemistrzowskiej?

Wynik badania na Atlasie powinien być przedstawiony w formie Siatki Kompetencji (8K). Poniżej przykładowy obraz takiej siatki z przykładowymi wynikami badania.

Opis przykładowego wyniku badania.

- Linia czerwoną oznaczono oczekiwany obszar kompetencji harcemistrzowskich. Linia przerywana odnosi się do dwóch kompetencji fakultatywnych, z których przynajmniej jedna (wybrana) powinna osiągnąć poziom min. 7 a druga 5.
- Punkty zielone oznaczają wynik uzyskany w badaniu kompetencji danego instruktora.
- Linia zielona oznacza obszar stwierdzonych kompetencji posiadanych przez instruktora.
- Niebieskie strzałki wskazują kierunki dalszego rozwoju instruktorskiego, który powinien dokonać się w wyniku realizacji próby.

Zadania próby powinny być tak dobrane, aby w wyniku ich realizacji kandydat uzyskał kompetencje, których mu brakuje oraz związane z nimi doświadczenie instruktorskie.

W przedstawionym wyżej przykładzie obszarami, które wymagają dalszego rozwoju są:

- Komunikacja do poziomu 7
- Przywództwo do poziomu 9
- Kwatermistrzostwo do poziomu 7
- Stosowanie metody do poziomu 9
- Kształcenie do poziomu 7 (ponieważ jak widać kandydat wybrał tę kompetencję do rozwoju).

Każde zadanie a także mierniki służących do oceny jego zrealizowania powinny być tak sformułowane, aby sam kandydat, jego opiekun a także członkowie komisji mieli pewność jakie konkretne kompetencje mają być za jego pomocą rozwinięte.

Zadania próby można dobrać w taki sposób, aby jedno zadanie sprzyjało rozwojowi dwóch, a nawet większej liczby kompetencji.

Lektury

Obowiązkowym zadaniem próby jest przeczytanie siedmiu wybranych przez kandydata lektur. Pomocą przy wyborze może być spis proponowanych lektur, który jest opublikowany na stronie Komisji Harcmistrzowskiej.

Więcej niż połowa, czyli min. cztery lektury powinny być poświęcone tematom związanym z rozwojem kompetencji instruktorskich; ideą (w tym tożsamością) i metodą harcerską. Jeśli na przykład, kandydat ma ogromne doświadczenie w stosowaniu metodyki harcerskiej, a znacznie mniejsze z pozostałymi, powinien wybierać raczej pozycje dotyczące metodyki zuchowej i wędrowniczej. Od harcmistrza oczekujemy mistrzowskiego posługiwania się jedną z metodyk i poprawnego stosowania dwóch innych. Wiedza teoretyczna bardzo się do tego przydaje. Pozostałe lektury mogą dotyczyć rozwoju osobistego kandydata. Wybór lektur jest również okazją do pogłębienia formacji chrześcijańskiej, a pogłębiać ją należy na każdym etapie pracy nad samorozwojem instruktora, który z mocy postanowień Statutu ma być chrześcijaninem

Komisja oczekuje, że w trakcie próby kandydat będzie prowadził dzienniczek lektur, w którym będzie notował swoje refleksje związane z ich treścią.

Zadania opiekuna na etapie przygotowania do próby.

Przed spotkaniem kandydata z Komisją Harcmistrzowską opiekun powinien wraz z nim przygotować program próby oraz niezbędne dokumenty. W tym celu należy:

1. Przeprowadzić badanie kompetencji kandydata metodą pełną, rozrysować wyniki na siatce kompetencji (8K) i wyznaczyć obszary konieczne do dalszego rozwoju.
2. Wspólnie z kandydatem sformułować treść zadań, które z jednej strony przyczynią się do zdobycia przez niego wskazanych kompetencji, a z drugiej strony będą się mieściły w zakresie jego zadań wynikających z aktualnie pełnionej funkcji lub funkcji, którą zamierza pełnić w trakcie próby.
3. Zgłosić się wraz z kandydatem do Naczelnika Harcerzy z prośbą o wyznaczenie zadania naczelnikowskiego. Wskazane jest przedstawienie Naczelnikowi wniosków z badania kompetencji oraz zaprojektowanych już zadań. Na tej podstawie Naczelnik będzie mógł dobrać zadanie spełniające zarazem cele próby jak i potrzeby organizacji. W przypadku, kiedy Naczelnik uzna, że program próby jest wyjątkowo ambitny może odstąpić od wyznaczenia zadania. Może też uznać jedno z zaproponowanych już zadań za zadanie naczelnikowskie, jeśli uzna, że jego realizacja jest korzystna z punktu widzenia potrzeb organizacji.
4. Po ustaleniu projektu programu próby, należy opracować plan pracy opiekuna z kandydatem, którego celem jest:
  - a. monitorowanie postępów kandydata w realizacji próby,
  - b. możliwość reagowania w sytuacjach trudnych dla kandydata,
  - c. motywowanie kandydata i udzielanie mu niezbędnego wsparcia,
  - d. zrealizowanie indywidualnego programu kształceniowego,
  - e. wskazane jest też towarzyszenie kandydatowi w kluczowych momentach wykonywanych przez niego zadań.

5. Dopilnować, aby kandydat wysłał do sekretarza Komisji Harcmistrzowskiej wszystkie dokumenty niezbędne do otwarcia próby, tj.
  - a. wniosek o otwarcie próby zawierający projekty zadań,
  - b. wyniki i wnioski wynikające z badania kompetencji kandydata (mapy kompetencji, siatka kompetencji),
  - c. plan pracy opiekuna z kandydatem w trakcie próby,
  - d. opinię przełożonego kandydata.
6. Stawić się obowiązkowo wraz z kandydatem na posiedzeniu komisji i odpowiedzieć na pytania w kwestii zakładanych celów rozwojowych i uzasadnienia programu próby.

Postępowanie w przypadku doświadczonych kandydatów posiadających już wszystkie oczekiwane kompetencje na odpowiednim poziomie?

W przypadku instruktorów, których kompetencje pokrywają się lub nawet przewyższają oczekiwania należy wybrać jeden z obszarów, w których ogólne oczekiwania nie pokrywają się z poziomem mistrzowskim (komunikacja, kształcenie, zarządzanie, kwatermistrzostwo) i wyznaczyć jedno zadanie, które doprowadzi do rozwoju wybranych kompetencji do poziomu 9. W tym przypadku celem próby jest sprawdzenie gotowości kandydata do podnoszenia poziomu swoich kompetencji oraz w efekcie, wzrost wybranych kompetencji.

W jaki sposób Komisja Harcmistrzowska ocenia przedłożony projekt próby?

Oceniając program próby komisja bierze pod uwagę:

1. Przebieg dotychczasowej służby instruktorskiej kandydata i wynikające z tego doświadczenia.
2. Adekwatność zadań do założonych celów (wynikających z wniosków z badania na Atlasie) oraz ewentualnie celów uzupełniających, przedstawionych przez kandydata i opiekuna w rozmowie z komisją.
3. Spójność zadań z pełnioną przez kandydata funkcją lub z funkcją, jaką zamierza pełnić w trakcie próby.
4. Potrzeby organizacji.

Komisja może zaproponować kandydatowi modyfikację zaproponowanych zadań, tak aby lepiej odpowiadały celom rozwojowym próby i potrzebom organizacji.

Należy pamiętać, że przyznanie stopnia harcmistrza stanowi uprawnienie do obejmowanie najwyższych funkcji w ZHR takich jak: komendant chorągwi, Naczelnik Harcerzy, Prezes Sądu Harcerskiego, Przewodniczący Komisji Rewizyjnej, Przewodniczący ZHR. Nie oznacza to, że każdy harcmistrz musi posiadać wszelkie niezbędne kompetencje do efektywnego sprawowania każdej z tych funkcji, już w chwili przyznania stopnia. Tylko nieliczni będą je pełnić. A każda z nich jest funkcją z wyboru, tak więc to wyborcy oceniają, czy kandydat ma wystarczające kompetencje do pełnienia funkcji o jaką się ubiega. Zazwyczaj następuje to w jakiś czas po uzyskaniu stopnia harcmistrza i służba instruktorska w tym czasie dostarcza dodatkowych kompetencji i doświadczenia.